

18. Зубок М. І. Організаційно-правові основи безпеки банківської діяльності в Україні / М.Зубок, Л.Ніколаєва. – Київ : Істина, 2009. – С. 55-58.
19. Козаченко А. Экономическая безопасность предприятия: сущность и механизм обеспечения / А. Козаченко, В. Пономарев, А. Ляшенко. – Київ : Вид-во "Либра", 2003. – 279. – С. 145.
20. Краліч В. Р. Фінансовий моніторинг у забезпеченні функціонування системи економічної безпеки банківських установ в Україні: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. екон. наук: спец.: 21.04.02 – економічна безпека суб'єктів господарської діяльності / В.Р.Краліч. – Київ, 2010. – 21 с.
21. Литовченко О. Ю. Теоретико-методичне підґрунтя до управління фінансовою безпекою банку / О. Ю. Литовченко, Б. М. Самойлов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com.
22. Марцин В. С. Економічна безпека як основна складова економічної свободи в період глобалізації. – У кн.: Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Євроінтеграційний курс України: фінансовий вимір: У 2х ч. – Львів, 2006. – Вип. 3. – Ч. 1. – С. 95.
23. Матвеев Н. В. Экономическая безопасность предприятия : дисс. ... канд. экон. наук. – М. : Изд-во "Лотос", 1999. – 20 с.
24. Меламедов С. Формирование стратегии экономической безопасности предпринимательских структур : дисс. ... канд. экон. наук. – СПб., 2002. – 20 с.
25. Побережний С. М. Фінансова безпека банківської діяльності : навч. посібн. / С. М. Побережний. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 112 с.
26. Різник Н. С. Оцінка та шляхи забезпечення економічної безпеки банку / Н.С.Різник, І.А.Воробйова // Економічні науки. Серія "Облік і фінанси". Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – №5 (20). – Луцьк, 2008. – 368 с.
27. Романовский М. В. Финансовая система и финансовая безопасность России / М. В. Романовский, Н. Г. Иванова // Балтийский экономический журнал. – 2009. – № 2. – С. 19–30.
28. Тагирбеков К. Р. Основы банковской деятельности. – М. : Изд-во "Ось-89", 2003. – 446 с.
29. Фадєєв Д. А. Фінансова безпека банківської діяльності в Україні / Д. А. Фадєєв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rusnauka.com.
30. Хитрін О. І. Фінансова безпека комерційних банків / О. І. Хитрін // Фінанси України. – 2010. – № 11. – С. 118–124.
31. Штаєр О. М. Напрями забезпечення та основні складові економічної безпеки банку / О. М. Штаєр // Європейський вектор економічного розвитку. – 2011. – № 2. – С. 263–270.

ПРОВЕДЕННЯ ДІЛОВОЇ РОЗВІДКИ ТА ЇЇ ЗАВДАННЯ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Рябуха А. А. магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Поняття «ділової розвідки» є достатньо новим та не до кінця зрозумілим для українського підприємця, незважаючи на його поширеність та активне використання суб'єктами господарювання розвинутих країн. В загальному обсязі ділова розвідка поєднує в собі конкурентну розвідку та її зовнішнє середовище. Вона ставить за мету збір та аналіз інформації про конкурентів, як в конкурентній розвідці так і в зовнішньому середовищі, забезпечуючи вагоме

збільшенням конкурентних переваг, шляхом використання отриманого матеріалу в результаті прийняття ефективних, якісних, стратегічних і важливих тактичних рішень в даному бізнесі. Тобто ділова розвідка діє тільки в рамках існуючого законодавства та етичних норм, спрямовується на мінімальну кількість можливих ризиків, отримання переваг в організації бізнесу і додаткового прибутку при цьому базується тільки на отриманій інформації в рамках нормативно-правового поля.

Іншими словами проведення ділової розвідки – це фактичне, доскональне вивчення конкурента, збір інформації про маркетингові дослідження як освоєного, так і неосвоєного ринку з метою забезпечення безперебійного та процвітаючого бізнесу. Основними напрямками є пошук нових технологій, отримання нових знань, прийняття ефективних управлінських рішень, досягнення значних переваг, поліпшення фінансових результатів, отримання максимальних прибутків за мінімальних витрат та розроблення стратегічних планів розвитку бізнесу.

Тобто, ділова розвідка на наш час, спрямовується до всебічного розвитку і йде до прогресу в сфері інформаційних технологій. Зокрема, вона працює в галузі розвитку Інтернет – технологій та електронної торгівлі. В Україні за цією технологією підприємства досягли багато успіхів в політиці поглинання та злиття.

А. М. Штангрет розкриває поняття ділової (конкурентної) розвідки в системі економічної безпеки та зазначає, що вона досконало здійснює фактичне і етичне вивчення конкурента, збирання інформації про маркетингові дослідження ринку, з метою забезпечення безперебійного та процвітаючого бізнесу, забезпечення даних внутрішнього і зовнішнього середовища компанії, яке в майбутньому буде задовольняти запити споживачів і підтримку прибутковості [1, с.65-68].

Одним з ключових елементів для отримання конкурентної інформації є саме підприємство, що виконує ці дослідження. Завдяки цьому, внутрішніми джерелами являються торгові представники, які неодноразово контактують з покупцями і мають безпосередньо з'ясувати чим займаються конкуренти; працівники відділів розвитку та аналітики чи здатні виявити нові патенти, або прочитати нові дослідження в газетах, що належать до розвитку конкурента; співробітники відділу постачання чи здатні дізнатися щось від постачальника, який обслуговує й конкурента.

Ділова розвідка передбачає отримання інформації тільки з відкритих джерел, без використання нелегальних методів збору інформації. Отримання інформації шляхом використання нелегальних та неетичних методів є формою промислового шпигунства.

Промислове шпигунство як вид недобросовісної конкуренції включає діяльність з незаконного здобуття та використання інформації, що являє собою промислові та ділові секрети конкурентів. Ділова розвідка на відміну від промислового шпигунства спирається на правові норми та спрямовується здобувати інформацію не лише правовими методами, а й етичними. Тобто, діловій розвідці не властива крадіжка даних, характеристикою являються –

робота з різноманітними джерелами та носіями інформації відкритого типу [2, с. 277-279].

В системі забезпечення фінансово-економічної безпеці використання ділової розвідки має забезпечити конкурентні переваги, оптимальну інформаційну політику та загальну захищеність підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз. Дослідження показують, що ділова розвідка є невід'ємною складовою успішної комерційної діяльності та економічної безпеки компанії, яка має змогу розглянути свій бізнес зі сторони третьої особи, представляє нові ідеї та концепції, ставить на меті напрямки дії керівництва на важливі завдання та виконання поставлених рішень [4].

Основними завданнями ділової розвідки, як складового елементу комплексної системи фінансово-економічної безпеки підприємства є:

- виявлення та запобігання внутрішніх чи зовнішніх загроз зі сторони конкурентів;
- вирішення питань з нейтралізації ризиків;
- підвищення сприятливих й нейтралізація несприятливих ризиків впливу навколишнього середовища;
- оцінювання партнерів, клієнтів, конкурентів;
- збір інформації про конкурентів та їх стратегій;
- систематизація результатів реалізації раніше прийнятих рішень;
- інформаційний контроль самої інфраструктури ринку та конкурентів;
- розроблення довгострокових прогнозів впливу навколишнього середовища на діяльність підприємства [3, с.65-66].

Ділова розвідка визначається для кожного підприємства індивідуально, вона є невід'ємною складовою, яка впливає на майбутнє компанії, її економічну безпеку, ефективність роботи, конкурентну позицію.

Отже, ділова розвідка може гарантувати фінансово-економічну безпеку підприємства, забезпечити підвищення ефективності діяльності підприємства шляхом постійного та ретельного аналізу його середовища та протидіяти проявам недобросовісної конкуренції та ризикам, пов'язаним з недосконаlostями та змінами законодавства.

Список використаних джерел:

1. Штангrent А. М. Конкурентна розвідка в системі забезпечення економічної безпеки підприємства / А. М. Штангrent // Управління фінансово-економічною безпекою. – 2015. – № 1. – С. 65-68.
2. Беседіна А. О. Конкурентна розвідка в системі забезпечення стратегічного розвитку підприємства / А. О. Беседіна // Бізнес Інформ. – 2012. – №10. – С. 277-279.
3. Чвертко Л.А. Конкурентна розвідка в системі забезпечення економічної безпеки / Л.А. Чвертко // Управління фінансово-економічною безпекою. – 2015. – № 1. – С. 65-66.
4. Матеріали з офіційного сайту Професійної асоціації корпоративного управління. Режим доступу: <http://cgpa.com.ua>.